

บทเรียงนสอหัวใจ

คำขวัญมหาวิทยาลัยมหิดลที่ว่า

“อัตตานิฏ อูปมิจ กโร” หรือ “เอาใจเขามาใส่ใจเรา”

ยังคงเป็นคำขวัญที่ศักดิ์สิทธิ์และคนที่เป็นแพทย์ทุกคน
ควรยึดถือในการปฏิบัติอย่างยิ่ง

รูน้องคนหนึ่งทีสนิทกัน เธอเป็นกุมารแพทย์ (หมอเด็ก) เธอมีความจำเป็นต้องไปอาศัยอยู่ต่างประเทศชั่วคราว ได้เล่าเรื่องราวของครอบครัวเธอเมื่อครั้งต้องประสบกับความทุกข์แสนสาหัส เมื่อลูกเธอป่วยหนักขณะอยู่ต่างประเทศ เพื่อเป็นอุทาหรณ์สอนใจเราๆ ท่านๆ เรื่องเล่ามีดังต่อไปนี้..

ขอบคุณสำหรับการรอดคงทีผิดหวัง

จากประสบการณ์การใช้บริการห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาลเอกชน 4 ครั้งทีประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งหากไม่จำเป็นจริงๆ ก็ไม่เคยคิดทีจะเข้าไปเลย เพราะระยะเวลาทีต้องใช้หายใจอยู่นั้นอยู่ระหว่าง 6-12 ชั่วโมง โดยร้อยละ 80 ของเวลานั้นคือการรอ เมื่อสิ้นสุดการรอคอยมักจบลงด้วยการสรุปลงเป็นกระดาษหน้าหลายหน้า ทีใจความสำคัญคือให้กลับไปดูอาการต่อที่บ้าน รู้สึกเหนื่อยแบบสะบักสะบอมยิ่งกว่าเดิมทีทุกครั้งที่หลังเดินออกมาจากห้องฉุกเฉิน

การพาลูกไปห้องฉุกเฉินก็เช่นกัน หากอาการไม่หนักเกินกว่าทีพ่อแม่ดูแลเองทีบ้านได้แล้ว ก็ไม่เคยคิดทีจะพาไป ครั้งแรกทีพาไปเสียเวลา 6 ชั่วโมงโดย

ให้เพียงพยายามจับน้ำเปล่าบ้าง น้ำแอปเปิ้ลบ้าง เพื่อแก้ภาวะขาดน้ำ จิบไปอาเจียนไป และสรุปลงให้มาดูอาการต่อที่บ้าน สงสารลูกจับใจ เหนื่อยเพลียจนหลับไปและดูโทรมกว่าเดิม การจะพาลกลับไปครั้งที่ 2 จึงเป็นเรื่องยากทีจะตัดสินใจ เมื่อได้รับคำปรึกษาจากหมอเด็กรุ่นพี่ทีห้องฉุกเฉินทีนั้น ทำให้ได้ทราบว่ หากไม่มีอาการขาดน้ำจนใกล้ช็อค เขาก็จะไม่ให้น้ำเกลือแบบรอบแรกอีก สิ่งทีทำคือพยายามทุกวิถีทางทีจะดูแลเองทีบ้าน จนผ่านมาอีก 24 ชั่วโมงเห็นท่าไม่ดีจึงต้องพาลกลับมาอีกรอบ

รอบนี้ไม่ต้องรออีกต่อไปกับเรื่องการตัดสินใจให้น้ำเกลือและให้ออนโรงพยาบาล แต่กลับมีปัญหาร่องการวินิจฉัยโรค คำเฉลยของโรคปรากฏอยู่ตรงหน้า

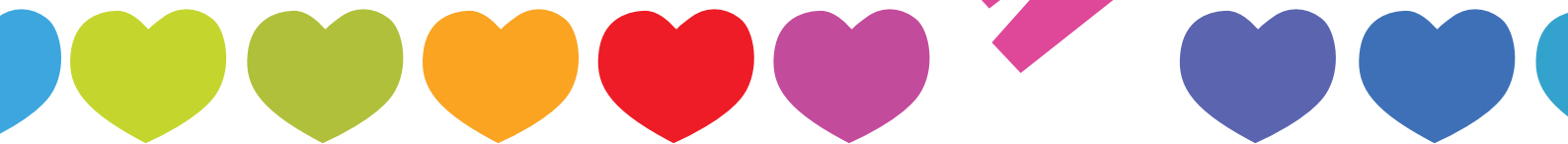
ทุกคนว่า น่าจะเข้าได้กับ “โรคควาซากิ” โรคที่มีการอักเสบของเส้นเลือดขนาดกลางทั่วตัวที่พบได้บ่อยในเด็กเอเชีย อาการต่างๆ ของลูกค่อยๆ แสดงชัดเจนเรื่อยๆ ตามจำนวนวันที่เป็นนานขึ้น ทีมแพทย์ห้องฉุกเฉินรีบโทรปรึกษาทีมผู้เชี่ยวชาญทันที แต่เมื่อผู้เชี่ยวชาญมาถึง กลับลงความเห็นแทบจะในทันทีเช่นกันว่าไม่ใช่อย่างแน่นอน เราได้แต่เพียงถามอย่างละมุนละม่อม ไล่ถามทุกอาการที่ลูกมี ทั้งตาแดง ผื่นตามตัว มือเท้าบวม ปากแห้งแตก หมออธิบายเป็นอันได้ทุกข้อ แต่เราเอ่ยปากขอให้ช่วยพิจารณาส่ง echo ดูเส้นเลือดหัวใจ คุณหมอยิ้มมั่นใจ ไม่ส่งเพราะไม่ใช่โรคนี้แน่นอน ตอนนั้นรู้สึกว่าจะไม่เป็นไร หมออาจจะอยากดูผลเลือดและผลปัสสาวะเพิ่มเติมก่อนว่าไม่ได้เป็นไข้ที่อธิบายได้จากสาเหตุอื่นอย่างการติดเชื้อ และนี่ก็เพิ่งใช้วันที่ 4 หากเป็นจริง ต้องให้ยาภายใน 10 วันก่อนเส้นเลือดหัวใจมีปัญหาไปง่พอง เดี่ยวหมอก็มาเยี่ยมอีก เราทำได้แค่นั้นคือ..รอ

กงล้อชีวิตหมุนเร็วขึ้นเมื่อลูกย้ายขึ้นวอร์ดอาการลูกทรุดลงอย่างรวดเร็วจนต้องตัดสินใจย้ายเข้า ICU กลางดึก ตอนนั้นสับสนมาก โรคควาซากิทำไมมีชื่อค แถมยังเจอเชื้อโรคในปัสสาวะอีก คราวนี้หมอวินิจฉัยทันทีว่าเป็นการติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ ส่วนอาการที่เข้าได้กับควาซากิเหล่านั้น คาดว่าเป็นจากการติดเชื้อไวรัสในกระแสเลือดร่วมด้วย ชีวิตสับสน คิดเพียงขอให้ลูกหายช็อคโดยเร็ว ในขณะที่อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคควาซากิที่ไทยหลายท่านยังคงยืนยันว่าในรายที่เป็นรุนแรงเช่นนี้ ควรรีบให้ยาโดยเร็ว

แล้วหมอผู้เชี่ยวชาญคนเดิมก็กลับมาเยี่ยมลูกอีกครั้ง คราวนี้ผื่น ตาแดง ปากแห้งแตก มือเท้าบวมเห็นไม่ชัดนักแล้ว หมอบอกถ้าเป็นควาซากิจริงอาการต้องยังไม่หายไป ประโยชน์นี้เองที่ทำให้เราเริ่มไม่มั่นใจกับความเชี่ยวชาญที่แพทย์ท่านนั้นกล่าวอ้างซะแล้ว หมอผู้เชี่ยวชาญจริงหรือถึงพูดมาแบบนั้นและในชีวิตนี้หมอเคยเห็นคนไข้โรคนี้อันจริงหรือหรือเพียงเชี่ยวชาญในตำรา เราพูดไปไม่มีใครฟังแล้วตอนนี้ ผู้เชี่ยวชาญยอมดูน่าเชื่อถือกว่า จบกันกับโรคควาซากิ หมอถอนตัวจากการร่วมดูลูกไปแล้ว ผู้ร้ายในขณะนั้นคือการติดเชื้อที่รุนแรง

ขอบคุณที่การรอคอยในครั้งนี้สอนว่า ถึงเป็นผู้เชี่ยวชาญ หากขาดประสบการณ์ก็อาจพลาดพลั้งได้เช่นกัน การเห็นคนไข้ตรงหน้าเป็นเหมือนตำราที่ต้องเป๊ะตามนั้นทุกประการ ทำให้เข้าใจได้ว่าหมอความจำดี อ่านหนังสือเยอะแต่ยังเห็นคนไข้มาไม่หลากหลายพอ ขอบคุณที่การรอคอยช่วยให้เราเข้าใจว่าทำไมแพทย์ไทยที่จบมาทุกคนจึงได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่เรียกว่าใบประกอบโรคศิลปะ

ขอบคุณประสบการณ์และศิลปะในการดูแลคนไข้ของแพทย์ไทยที่ดีเยี่ยมไม่แพ้ชาติใดในโลก ..

ขอบคุณสำหรับการรอดอกที่สมปรารถนา

ก่อนทีมแพทย์จะเข้าห้องมาเยี่ยมลูกได้ จะต้องแปลงร่างกันโดยพร้อมเพรียงทุกครั้ง คือใส่เสื้อคลุมสะอาด สวมถุงมือสวมหน้ากากปิดปากและจมูก นั่นเป็นเพราะการวินิจฉัยโรคในขณะนั้นคือการติดเชื้อรุนแรง ให้ระวังการแพร่กระจายโรคทางการสัมผัสและน้ำลาย คุณหมอยังคงแปลกใจว่าอาการของลูกดีขึ้นช้ากว่าที่คาด เพราะได้ยามาเชื่ออย่างแรงชนิดที่เปรียบได้กับระเบิดปรมาณู มาจัดการเชื้อทุกตัวทั่วร่างกายของลูก แกรมอาการซ้อคก็ไม่เห็นจะดีขึ้น ลองพยายามลดยาเมื่อไร ความดันตกทันที ด้วยการผลักดันจากอาจารย์ที่ไทย ยังคงมั่นใจว่าลูกเป็นโรคควาซากิตั้งแต่แรก ทำให้ต้องขอกับทีมแพทย์ผู้ดูแลเรื่องการทำ echo เพื่อดูหลอดเลือดหัวใจลูก เราประพุดิตัวเป็นญาติคนไข้ที่ดีที่เคารพเชื่อฟังในเหตุผลของหมอเสมอมา แต่ก็ขอให้หมอเข้าใจว่ายังรู้สึกไม่สบายใจอยู่เล็กน้อยกับโรคนี้ ทีมแพทย์เองก็ไม่รู้จะทำอย่างไรในเมื่อแพทย์ผู้เชี่ยวชาญโรคควาซากิถอนตัวไปแล้วอย่างถาวร แต่สุดท้ายก็ได้ทำ echo ด้วยเหตุผลที่บอกกับหมอโรคหัวใจว่าเพื่อประเมินการทำงานของหัวใจด้วย การรอดอก echo ประสบความสำเร็จสมใจในที่สุด ตอนนั้นคิดว่าถ้าเป็นโรคนี้จริง อย่างน้อยจะได้รับให้ยา ถ้าไม่เจออะไรก็คงเป็นโรคอื่นจริงๆ ถึงแม้ไม่ใช่ echo ผิดปกติทุกรายตั้งแต่แรก แต่จากประสบการณ์สมัยเรียนไม่เคยเห็นอาจารย์ที่ไทยพลาดไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงระยะต้นสักราย

.. และแล้วคุณหมอโรคหัวใจก็แวะมาตอนกลางคืน เช้าวันต่อมาทราบผลว่า หัวใจลูกบีบตัวไม่ตึงนัก มีน้ำในเยื่อหุ้มหัวใจ ส่วนเส้นเลือดหัวใจปกติ ตอนนั้นพูดไม่ออกว่าฟังผลแล้วรู้สึกอย่างไร เพราะเมื่อคืนเราถามผลคร่าวๆ จากคุณหมอ หมอบอกแค่ว่ามีน้ำในเยื่อหุ้มหัวใจเท่านั้น อย่างอื่นปกติดีหมด แต่เมื่อนำภาพที่ถ่ายไว้ไปให้อาจารย์แพทย์อ่านแล้วกลับได้ผลเป็นอีกอย่าง คงต้องบอกตามตรงว่าความรู้สึกตอนนั้นผิดหวังมากกับระบบการเรียนรู้ของแพทย์ที่ได้อยู่ในโรงพยาบาลเด็กที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก รู้ทันทีเลยว่าคุณหมอที่มาทำ echo ให้เป็นหมอเด็กที่เพิ่ง

เข้ามาเรียนต่อเฉพาะทางด้านโรคหัวใจ การทำ echo จำเป็นต้องทำโดยผู้ที่มีประสบการณ์ โดยเฉพาะสิ่งที่เราสนใจอยากให้คุณนั้น ละเอียดอ่อนมาก สามารถพลาดกันได้ง่ายๆ หากไม่ตั้งใจให้ดี หรือเทคนิคไม่ถูก หรือไม่เคยเห็นมาก่อนในชีวิต ในคืนนั้นควรจะมีแพทย์ที่มีประสบการณ์ขึ้นมาดูแลแพทย์ที่กำลังอยู่ในขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยขณะทำ echo แต่จะทำอย่างไรได้นอกจากทำใจ ความพยายามขอในสิ่งที่ต้องการจนได้มาด้วยความยากลำบากกลับจบลงด้วยความรู้สึกหนักใจลึกๆ ทีมแพทย์มาสรุปให้เรามั่นใจอีกรอบว่าน่าจะมีการติดเชื้อไวรัสรุนแรงบางอย่างร่วมด้วย ให้เราอดทนรอให้อาการค่อยๆ ดีขึ้น รวมทั้งให้รอผลส่งตรวจระบุไวรัสที่ว่านั้นด้วย

เวลาหมุนผ่านไปจนถึงวันที่ลูกมีไข้ได้ 9 วัน หัวใจว่าวุ่นร่วมกับแรงผลักจากทุกคนที่ไทยเช่นเดิม ผลไวรัสที่รอดอกกลับมาเกือบครบว่าไม่พบเชื้อ ตัดสินใจบอกหมอตรงๆ อีกครั้งว่า เราสงสัยว่าลูกอาจเป็นโรคควาซากิอยู่และหากหมอคิดจะส่ง echo อีกครั้ง ขอให้เป็นคนที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญจริงๆ บอกได้เลยว่าหน้าหมอออกแนวเอ๋อมนั่นนิดหน่อย แต่ด้วยความที่เป็นมืออาชีพ คุณหมोजึงโยนความกังวลใจของแม่กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญโรคควาซากิอีกครั้ง ทั้งที่เคยถอนตัวไปแล้ว

ครั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญที่มายเยี่ยมลูกเปลี่ยนเป็นแพทย์อีกท่านตามกำหนดการทำงานที่ผลิตกันพอดี คุณหมอมาดูอย่างละเอียด จบด้วยยิ้มหวาน แล้วบอกว่าไม่ใช่โรคควาซากิ เรายืนบีบมือตัวเอง มองตาหมอขอร้องว่าถ้าการให้ยาไม่ได้มีผลเสียมากมายนัก อยากรให้หมอพิจารณาเรื่องการให้ยาสักนิด เราไม่มีเวลาให้หมดไปกับการรอดอกอีกต่อไป เหลืออีกเพียง 1 วัน ตามที่ตำราบอกว่าจะลดโอกาสเกิดเส้นเลือดหัวใจไปงพองได้หากเป็นโรคควาซากิ คุณหมอจากไปพร้อมประโยคที่ว่า ไว้วจะมายเยี่ยมใหม่นะ จบแล้วกับความพยายาม ในตอนนั้นคิดในใจอย่างเดียวว่าขอให้เราคิดผิด ขอให้ทุกคนที่ไทยคิดผิด ขอให้ความคิดเรื่องควาซากิเป็นความคิดที่ผิดๆ สำหรับลูก

ไม่กี่ชั่วโมงต่อมา มีคุณหมออาวุโสเข้ามาเยี่ยมลูก คุณหมอบอกว่าผู้เชี่ยวชาญเมื่อเข้าได้ปรึกษาให้มาช่วยดูลูกด้วย ใจที่แห้งผากเหมือนได้นำฝนหยดลงมาโดนนิดหน่อย เผื่อรอคอยความเห็นอย่างมีความหวัง และครั้งนี้ไม่ต้องผิดหวังอีกต่อไป คุณหมอบอกว่า อาการเข้าได้กับโรคควาซากิ แม้จะไม่ใช่ตามตำราเป๊ะทุกตัวหนังสือ แต่ก็มีโอกาสที่จะเป็นไปได้ จึงเริ่มให้ยารักษาในวันนั้นเลย ตอนนั้นเราพูดได้เพียงคำว่าขอบคุณคุณหมอมามาก ภาวนาขอให้ลูกยังมีเส้นเลือดหัวใจที่แข็งแรง แม้จะเป็นหมอมือแรกที่มาดูแล แต่กลับเป็นทีมสุดท้ายที่ส่งการรักษา รู้สึกคล้ายตัวเองลงแข่งวิ่งมาไกลเหลือเกิน แม้จะถึงเส้นชัยช้าไปหน่อย แต่ในที่สุดก็มาถึงและมาถึงทันเวลาด้วย

หลังจากคำวินิจฉัยเปลี่ยนไป คุณหมอที่เข้ามาดูแลถูกเปลี่ยนโฉมเป็นผู้เชี่ยวชาญตัวจริง ผู้ที่มีทั้งความชำนาญและเต็มไปด้วยประสบการณ์สมศักดิ์ศรีของโรงพยาบาลและสถาบันแห่งนี้ ขอขอบคุณที่สุดท้ายเราได้คำตอบของโรค เพราะการอยู่แบบไม่รู้ว่าเป็นโรคอะไร จะรักษาหายหรือไม่คือความทุกข์อย่างมาก ขอขอบคุณที่ได้รับการรักษาที่ถูกกับโรคอย่างทันการณ์ ขอขอบคุณที่เข้าถึงผู้เชี่ยวชาญตัวจริง กว่าเจ้าฝาด่านเข้าถึงตัวจริงได้ช่างยากเย็นแสนเข็ญเสียเหลือเกิน

ขอบคุณที่การรอคอยของเราสิ้นสุดลงสักที

จากแม่ที่รักลูกสุดหัวใจ

บทเรียนเรื่องนี้สอนให้เรารู้ว่า .. คำขบวนการว่า
 “อิตตานัง อุปมา กโร” หรือ “เอาใจเขามาใส่ใจเรา”
 ยังคงถูกต้องเสมอไม่ว่าจะผ่านมาก็ยุคสมัย
 มีหมอหลายท่านที่เคยถ่ายทอดความรู้สึกเมื่อตัวเองป่วย
 หรือเมื่อคนที่ตัวเองรักป่วย เพื่อสะท้อนให้เห็นอีกมุมมองหนึ่งเมื่อเราต้อง
 กอดเสื้อกาวน์ แล้วมาเป็นคนไข้หรือญาติคนไข้เสียเอง
 ทำให้เราเข้าใจความรู้สึกและรู้สึกเห็นใจคนไข้อย่างถ่องแท้มากขึ้น
 การเปิดใจยอมรับฟังความรู้สึกคนไข้ การที่ยอมรับในสิ่งที่ตัวเองไม่รู้
 การลดทอน การหัดมองในแง่บวกอื่นๆ และที่สำคัญการเอาใจเขามาใส่ใจเรา
 ย่อมเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับแพทย์ทุกคนพึงกระทำยิ่ง ..

